Published and Distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 58. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПЯТНИЦЯ, 11-го МАРТА, 1921. — VOL. XXIX. No. 58. JERSEY CITY, N. J., FRIDAY, MARCH 11, 1921. — THREE CENTS

Зелізниці дальше обнижують заплату.

ПЕНСИЛВЕНІЙСЬКА ЗЕЛІЗНИЦЯ ОБНИЖУЄ ЗАПЛАТУ СВОЇМ 215.000 РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРК, 9. марта. — До руху за обнижуваннем робітничої заплати на зелізницях прилучується щораз більше зелізниць. Зелізниця Пенсилвенія подала нині до відома, що вона обнижить робітничу заплату своїм 215.000 робітників, всім без винятку, „починаючи від президента в долину". За причину знижки подають кепський стан зелізниць, котрий був викликаний слабим рухом по фабриках та в торговлі. Як за велика буде знижка, зелізниця ще не подала, бо ще не викінчила плянів про висоту знижки.

ЮНІЇ ГРОЗЯТЬ СТРАЙКОМ.

ШІКАҐО, 9. марта. — Робітничі юнії зелізничих робітників видали осторогу, що знижуваннє робітничої заплати на зелізницях до передвоєнної висоти викличе без сумніву страйк на зелізницях.

РОБІТНИКИ ПО РІЗНИЦЯХ ВІДКЛИКУЮТЬСЯ ДО ГАРДІНҐА.

Протестують проти зниження заплати та продовження робочого дня.

ОМАГА, 9. марта. — Делеґати юній різничих робітників, „Нешенел Амалґамейтид Бучер Воркмен енд Міт Катерс Юніен", відбули тут конференцію і вислали до президента Гардінґа протест проти „пяти великих" (різниць), котрі недавно проголосили знижку заплати та продовженнє робочого дня з 8 годин на 10 годин. Вони просять президента Гардінґа щоби він зарядив, щоби департамент праці розслідив сю справу. На случай, якби президент Гардінґ не зробив нічого в тій справі, делеґати постановили віднестися до робітників, чи вони хочуть починати страйк.

Знижка, заряджена великим різницями, дотикає 200.000 робітників, переважно нефахових.

НОВЕ РОЗПОРЯДЖЕННЄ В СПРАВІ ГОРЯЧИХ НАПОЇВ.

ВАШІНҐТОН, 9. марта. — Зараз перед своїм уступленнем ґенеральний прокуратор (міністер судівництва) Палмер видав був розпорядженнє про виконуваннє прогібіційного закона, котре значно зміняє попередні постанови в тій справі. Се розпорядженнє постановляє передовсім, що податковий уряд не має права обмежувати числа пермитів на фабрикованнє медичних алькоголічних напитків. Уряд має лише право дивитися, щоби подробичною розпродажею сих напитків займалися порядні аптекарі, котрі і самі покінчили фармацевтичні студії і наймають людий, котрі їх покінчили.

Розпорядженнє звертає також увагу на те, що хоч попередно обмежено лікарів о стілько, що заборонено їм видавати рецепти на більше як на один пайнт на одного хорого на десять днів, то видавання рецепт на пиво і вино зовсім не обмежено; значить, що лікарі можуть записувати хорим тільки пива і вина, кілько самі уважають за відповідне.

БОРОТЬБА ПРОТИ ТИФУ.

НЮ ЙОРК, 10. марта.—На французькім кораблі Ла Турен, котрий приїхав сюди вчора, найдено одну Польку, хору на тиф. Хору переслано до шпиталю на Свинборн Айленд, а проти других іміґрантів, що їхали з нею, заряджено 12-дневну кварантану.

Міський комішенер здоровля заявив, що з 480 іміґрантів, котрих висаджено на Елис Айленд, 10 процент має насікомі, що переносять тиф. Кварантанова стація не має свіжої води, котра конче потрібна для охорони перед тифом.

В місті Ню Йорку донесено вчора про пять нових случаїв захорування від сплячої хороби, та про три смерти від неї.

ЩЕ СПРАВА ВИЛСОНОВИХ ВИДАТКІВ ВОЄННИХ.

ВАШІНҐТОН, 9. марта. — Буджетовий комітет палати послів подав до публичного відома письмо, яке бувший президент Вилсон вислав до палати послів про свої видатки в сумі 150 міліонів долярів. Межи поодинокими видатками займають дуже видне місце видатки на Росію. Так приміром на „виховуючу акцію в Росії" видано 1,000.000 долярів, на аґітацію в Росії 1,812.000 долярів, на закупно припасів для Росії 5 міліонів, на доставу поживи для цивільного населення в Архангельску 5 міліонів, на поправу економічних умов в Росії 5 міліонів долярів, ґенералови Риґсови на подорож до Росії 25.000 долярів. На „виховавчу акцію серед іміґрантів", котра не лише поучувала іміґрантів про війну, але й також доносила правительству про настрій та течії серед іміґрантів, видано 3 міліони долярів.

СПРАВА МУНЕЯ НЕ БУДЕ РОЗБИРАНА НАНОВО.

СЕН ФРАНЦИСКО, 9. марта. — Як каже дистриктовий прокуратор Брейді, справа Мунея, котрий сидить засуджений за киненнє бомби підчас патріотичної паради в 1917. році, не буде розбирана наново, бо головний свідок доказовий Мекдоналд, котрий недавно признався в Ню Йорку, що свідчив фалшиво, не хоче явитися перед лавою присяглих суддів, щоби повторити свої зізнання.

ПОДАТКОВИЙ УРЯДНИК ОБЖАЛОВУЄ ІМІҐРАНТІВ ЗА БАЖАННЄ УНИКНУТИ ПОДАТКУ.

ДІТРОЙТ, 9. марта. — Один податковий урядник заявив, що він розслїджував, чому в сім місті назбиралося тільки пакунків зі стейтів Огайо та Пенсилвенія, та відкрив, що великі маси іміґрантів стараються утечи зі Злучених Держав і поїхати до Европи, не заплативши доходового податку. Плянували вони передістатися до Канади так, щоби американські податкові урядники не випитували їх про податок. Так в Дітройт задержалося яких 300 Москалів, до котрих підходили аґенти зелізниць, обіцюючи їм передістати їх через границю без допиту податкових урядників. Аґенти жадали по 10 долярів від особи.

РОБІТНИКИ МАЛИ ОБМАНУТИ ВЕЛИКОГО БИЗНЕСМЕНА НА 30,000 ДОЛЯРІВ.

ДІТРОЙТ, 9. марта. — Спеціяльні розслідники кажуть, що двох робітників фабрики моторів Форда, Іван Жуковський та Френк Сокол, на спілку з друкарем Гектором Подльовським обманули компанію на 30,000 долярів в місяць. Їх трох арештовано за крадіж, але розслідники кажуть, що вони мали ще більше спільників.

Обманьства доконувано в подробичній крамниці. В ній заведено таку систему, що кождий купуючий, заплативши гроші, діставав тикет, на котрім була виписана ціна та опис купленого предмету. Сей тикет віддавано при касі, де його записувано. Отже робітники постаралися, щоби друкар підробив їм тикети; сі підроблені тикети вони виповняли на менчі суми, як на ті, на котрі дійсно продано, і їх предкладали до каси. Ріжниця межи сумою, на котру продано, а сумою, виписаною на підробленім тикеті, оставалася в кишені обманців.

ДВА УБИЙСТВА НА ПОЛІТИЧНІМ ПІДКЛАДІ.

ШІКАҐО, 8. марта. — Політична ненависть, котра від кількох літ горіла межи політичними партіями девятнайцятої варди (дільниці) міста Шікаґо, скінчилася учора смертю двох особистих приятелів алдермана Паверса.

Одного з них, Павла Лябріолю, котрий через 15 літ був бейлифом (возьним) міського суду і є батьком двоє дітий, вбили замовлені розбишаки на розі вулиці. Двох розбишак уставилися на кождім розі вулиці і, як він переходив, почали до нього стріляти і не перестали навіть тоді, як він упав долів. Кождий вистріл, як ствердили лікарі, міг його убити.

В той самий час, як поліція вганяла по цілій дільниці, шукаючи за убійниками, трох розбишак увійшло до склепу з цигарами Гарі Раймонда, попросили о цигара, а коли він нагнувся до щафки, приложили два револьвери до висок і вистрілами положило його трупом на місци.

ВІСІМСОТ КИТАЙЦІВ МАЛО ЗАТОНУТИ НА РОЗВИТІМ КОРАБЛИ.

ГОНКОНҐ, Китай, 9. марта. — Підчас розбиття англійського пасажирського корабля Гонґмо, що розбився коло острова Ламок, мало погибнути коло 800 Китайців. Корабель мав затонути ще 3. марта, але вістка про затопленнє дійшла сюда аж нині.

Революція в Росії.

РОБІТНИКИ Є ЗА СОВЕТАМИ, А ХОТЯТЬ ПОВАЛИТИ КОМІСАРСЬКУ ВЛАДУ.

Робітничі юнії підпирають революційний рух проти большевицько-комісарської влади.

БЕРЛІН, 9. марта. — Теперішня революція в Росії є поправді **першою поважною внутрішньою революцією** від часу, коли большевики захопили власть в державі у свої руки.

Вони ще досі не вспіли її здавити.

Вибух теперішньої революції зачався таксамо як революція проти царського правління в 1917 році. Тепер таксамо зачалось від голодових заворушень, але теперішній перший революційний вибух має меньші вигляди на успіх ніж сей, що в одну мить скинув був царську неволю.

Сподіваються, що Троцькому, котрий обняв команду у виправі проти революції, вдасться здавити повстаннє в Кронштаді, але мимо того нові повстання виростають скрізь по Росії.

Останні вісти доносять про нове повстаннє в ґубернії Псковській.

Всюди, де вибухає революція, революціонери арештують большевицьких комісарів, а скликують місцеві совети і віддають їм власть в руки.

Рух не є проти-революційний. Се є рух проти-большевицький. Революціонери хотять скинути большевиків та установити наново власть советів.

В Кронштаді командує збунтованими проти большевиків моряками ґенерал Козловський, а кермує революцією Керенський.

Революцію підпирають **робітничі юнії.**

Большевики безупинно намагалися здавити робітничі юнії, але се їм не вдалося.

Всеросійський зїзд комуністів намагався затягнути робітничі юнії до співучасти в правительстві, але і се не повелося.

Ленін осуджував провідників робітничих юній, називаючи їх **зрадниками большевиків,** але вони є тільки провідниками робітників.

Большевики вже пізнали, що робітничі юнії є найбільшою небезпекою і загрозою для істновання їх влади.

Давнійше, коли вибухла яка революція, то большевики потребували тільки відкликатись до робітників, а тепер вони є в такім положенню, що мусять кликати свою „червону армію" до здавлення невдоволення робітників.

Большевики сим разом можуть ще здавити оружною силою революційний рух, але що їх влада щораз більше розкладається і морально стратила всю силу, то котрийнебудь дальший революційний вибух може повалити їх владу і усунути цілком їх вплив у правлінню в Росії.

РЕВОЛЮЦІЯ В КРОНШТАДІ І ПЕТРОҐРАДІ.

ГЕЛСІНҐФОРС, столиця Фінляндії, 9. марта. — Вожд революції, Козловський, осягнув повну побіду. Артилерія на меньших фортах знищена. Він тепер готовиться до походу на Петроґрад.

Він видав поклик до населення, що спішиться визволити його з неволі кліки.

Форт „Красная Ґорка" острілює зелізницю на шляху Петроґрад-Москва.

Вісім воєнних кораблів балтійської фльоти брало участь в бомбардованню Петроґраду.

В часі бомбардовання счинився був великий переляк серед „червоної армії" і комуністів. Ціла залога в Оранієнбавмі покинула большевиків і перейшла на сторону революціонерів, убивши наперед полкових комісарів і комуністів.

Революціонери взяли в полон два ледоколи.

Большевики вислали до Кронштаду аґітаторів із золотом, аби старались поширити деморалізацію в революційних рядах.

Гелсінґфорський кореспондент лондонського бюра Райтера доносить, що большевицька піхота вдарила на революційну залогу в Кронштаді, але відбито її з великими стратами.

СОЦІЯЛІСТИЧНА ПАРТІЯ ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ВІЙНОЮ АМЕРИКИ З МЕКСИКОМ.

НЮ ЙОРК, 9. марта. — Соціялістична партія видала відозву до робітників Злучених Держав, в котрій остерігає їх перед грозячою війною межи Злученими Державами та Мексиком. Відозва говорить про ту небезпеку на основі інавґураційної промови президента Гардінґа, а саме того уступу, в котрім президент говорив про „ідеальну републику, в котрій кождий мущина та женщина є покликані під прапор та призначені до служби, одні до військової, другі до горожанської, а кожде до такої, до якої найкраще надається". Відозва каже, що слова президента Гардінґа можуть відноситися лише до Мексика, бо Японці не можуть переправити своєї армії через океан. Відозва каже, що се булаби війна за природні богацтва Мексика, а передовсім за нафту.

ЖИДИ ВТІКАЮТЬ З РОСІЇ, ЗІ СТРАХУ ПЕРЕД ПОГРОМАМИ.

ЛОНДОН, 9. марта. — Сюди прийшла депеша з Ковна, в Литві, що Жиди втікають з Росії і стараються дістатись до Литви, Латвії і Польщі.

Вісти подають, що Жиди втікають масами, бо бояться, що по вибуху революції в Росії повстануть погроми.

ПОВОРОТ РОСІЙСЬКИМ ГОРОЖАНАМ ДО РОСІЇ З АМЕРИКИ ЗАБОРОНЕНИЙ.

РИГА, (столиця Латвії, 9. марта. — **Представник советського уряду в Ризі одержав наказ не пускати більше до Росії російських горожан, що вертаються із Злучених Держав Америки.**

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Німеччина відкликала амбасадорів з аліянтських столиць.

НІМЦІ КАЖУТЬ, ЩО НАЇЗД НА ЇХ ЗЕМЛЮ Є ЗЛОМАННЄМ ВЕРСАЛЬСЬКОГО ДОГОВОРУ.

Сподіваються, що аліянти пізнають свою помилку.

БЕРЛІН, 9. марта. — Відношеннє німецького правительства до антанти найліпше пізнати з відкликання німецьких амбасадорів з Лондону і Парижа та посла з Брукселі, столиці Бельгії.

Німецьке правительство не хоче викликати враження, що се ворожий виступ проти аліянтів, але вважає, що се ю найрішучійший протест проти наїзду німецької території аліянтськими військами.

В німецьких урядових кругах заявляють, що Німеччина є безсильна до відплати за зневаги і напади, але її пониженне не може посунутись так далеко, аби легковажити брутальне поведенне аліянтів і позволити, щоби німецькі дипльоматичні представники оставались далі в аліянтських столицях.

Урядові круги, а також і публика, представляють поведеннє аліянтів у відношенню до Німеччини яко зломаннє версальського договору. Німці кажуть, що се поведеннє без сумніву так було би осуджене, як би повстав світовий суд, що порішував би питання міжнароднього права, такий, за яким заявлявся новий президент Злучених Держав, Воррен Дж. Гардинґ.

Кореспондент нюйорського „Таймса" розмовляв з одним німецьким знавцем міжнароднього права і дорадником правительства, котрий сказав, що льоґічним наслідком наїзду аліянтів на німецьку територію є поворот до стану річий перед підписаннєм версальського мирового договору, то значить — до воєнного стану. Але що Німеччина тепер безборонна, то вона мусить терпіти наїзд і другі брутальні нарушення її суверенности, проти якого протест покищо може бути без значіння, але він буде записаний на будуче.

Безсторонні глядачі в Берліні мусять ствердити, що Німці приймають погрози карами бодро і терпеливо. Всі вірять, що аліянти небаром переконаються про безуспішність переслідування німецького народу.

На запит, що Німці зробили би, як би зі сходу на Німеччину наїхали Поляки, сказав один німецький військовий:

— Ми можемо спокійно вижидати розвитку подій на сході. Як би Поляки осмілились напасти на наш край, то ми би їх так вибили, що вони вдруге вже не важились би до нас приходити. Одначе німецьке правительство загалом не думає про жадні військові спроби.

НІМЕЦЬКА ПУБЛИКА ПРИНЯЛА ОВАЦІЙНО Д-РА СІМОНСА В БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН, 9. марта. — Сьогодня вечером зелізничу стацію залягли були товпи народу, які привитали бурливою овацією німецького міністра заграничних справ, д-ра Валтера Сімонса, котрий вернувся з конференції в Лондоні.

Публика співала німецькі патріотичні пісні.

АЛІЯНТИ ЗАПОВІДАЮТЬ, ЩО ОКУПАЦІЯ НІМЕЦЬКОЇ ТЕРИТОРІЇ НЕ СКІНЧИТЬСЯ ПОТИ, ПОКИ НІМЕЧЧИНА НЕ ВИКОНАЄ ЗОБОВЯЗАНЬ.

ЛОНДОН, 9. марта. — Найвисша Рада постановила сьогодня вечером, що кари, які наложено на Німеччину, не скінчаться, поки Німеччина не задоволить аліянтських домагань щодо відшкодовання, розоруження і виконання кари на виновниках війни.

УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ.

ПОВСТАНЧИЙ РУХ НА УКРАЇНІ.

Львів, 16. лютого.

З достовірного жерела доносять: Звязок між Волочиськами і Проскуровом перерваний. Перервали повстанці. Гасло до повстання дали третигельницька й чорноострівська волости. Большевики розпочали там, як і деинде, безоглядні реквізиції, а крім сього переводили мобілізацію.

Війська большевицького було не багато, отже селяне виступили і розбили його. Большевикам прийшли на поміч більші відділи. Селяне і ці розбили.

Повстанці потребують допомоги місцевого населення і тому перед організацією повстань, провідники повстанців приїзджають на села, збирають селян і питають, чи село згідне підмогти повстанців та кого воно хоче.

Так організуються повстання. Запевнивши собі згоду сіл, в кождій волости організується „Повстанча Рада", вона назначує писарів, що переводять списи добровольців та завідують засобами муніції. При організації відділу, повстанці рідко коли розпоряджають оружям. Добувають його постепенно.

Часами вдоволяються косами і рогачами.

Після підготовки слідують наступи на місто і місточка та більші центри большевицьких військ.

Повстанці говорять: „День їх (большевиків) ніч наша. Город їх, а село і ліс наш. Зима їх — а весна і літо наші". Повстанці не остають на одному місци довше двох днів.

Большевики проголошують мобілізації, амнестії, назначують речанці безкарного повороту дезертирів, але добровільно не приходить ніхто. Насильно мобілізовані тікають з найблизших стацій, але не до дому, а до повстанців. Других насильно мобілізованих вивозять в Москву і Сибір, але вони і відтіля ті кають.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES.		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На рік	$10.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЯКУ САМОСТІЙНІСТЬ МАЄ УКРАЇНА ПІД МОСКОВСЬКОЮ ВЛАДОЮ?

З Відня прийшла така вістка:

ВІДЕНЬ, 17. лютого. — На ВСЕРОСІЙСЬКІМ Зїзді Советів в МОСКВІ було 2.537 делегатів, з котрих 1.728 мало право голосовання, а 809 лише право голосу.

Поодинокі РОСІЙСЬКІ краї мали таке число делегатів:

Центральна Московщина	376
УКРАЇНА	221
Кавказ і Крим	172
Заволже	139
Північна область	137
Сибір	124
Урал	112
Західна область	83
Донська область	42

Крім того були представники також від: Азербайджану, Вірменії і Далекосхідної Республіки.

Червона армія мала 134 делеґатів і червона фльота 11 делеґатів.

Як видно з того зїзду, Україна під большевицькою владою не є самостійною республікою, але російською провінцією, так як другі російські або сибірські краї.

Крім того, як видно хоч би і з того поділу на РОСІЙСЬКІ провінції, І УКРАЇНУ ЩЕ БОЛЬШЕВИКИ ПОДІЛИЛИ НА 4 ЧАСТИ: одна часть називається Україна, друга Крим, третя є в Донській области, а четверта, Кубань, є разом з Кавказом.

Вкінці слід ще зазначити, що Україна, хотяй обтято від неї ріжні провінції, має ще яку ЧЕТВЕРТУ ЧАСТЬ НАСЕЛЕННЯ усієї так званої „советської Росії", — але ДЕЛЕҐАТІВ має у тій „советській Росії" ледви трохи більше як ДЕСЯТУ ЧАСТИНУ.

ОТЖЕ НЕ ЛИШЕ ВІДМОВЛЕНО УКРАЇНІ САМОСТІЙНОСТИ, АЛЕ І БЕЗ САМОСТІЙНОСТИ НЕ МАЄ НАВІТЬ РІВНОПРАВНОСТИ ЯКО РОСІЙСЬКА ПРОВІНЦІЯ.

Тепер же, як би ще порахувати, КІЛЬКО серед тих 221 делеґатів з України БУЛО УКРАЇНЦІВ, а кілько Москалів, то щойно тоді був би повний образок тої волі і свободи, якою „тішиться" український народ під московською советською владою, а рівночасно було би поясненнє, чому той український народ на ту московську волю і свободу все має лиш одну відповідь: ПОВСТАННЯ!

Найвисший суд та свобода преси.

Найвисший суд Злучених Держав видав учора засуд, який має великий вплив на обсяг горожанської свободи в Злучених Державах.

Одна соціялістична ґазета пізвала бувшого ґенерального постмастера (міністра почт) в кабінеті Вилсона за те, що він не дозволив тому видавництву пересилати своеї ґазети так званою другою клясою посилок, котра є кілька разів а може і кільканайцять разів дешевша від других кляс. Більшість найвисших суддів признала почтовому урядови право відбирати часописям не лише право уживати другої кляси, але й почти взагалі. Суд каже, що правительство дозваляе на низьку ціну перевозу тому, що він уважае поширенне часописи поширеннем знання, а тим самим попираннем загального добра. Коли-ж на думку уряду ґазета ширить не знанне, тоді уряд мае право відобрати ґазеті право пересилати її по зниженій ціні, ба навіть зовсім не дозволити вживати урядової установи, якою являеться почта.

Проти думки більшости суду виступила менчість суддів, а саме судді Брендейс та Говмс. Суддя Брендейс в імени менчости виступив проти поступовання почтового уряду. Він говорив: коли уряд почтовий відбирае ґазеті право пересилати свое видавництво по зниженій ціні, то тим самим він немовби зовсім відбирае її право уживати почти. Коли-ж почтовому урядови признати право в мирний час відбирати право пересилати ґазету другою клясою, то тоді американському горожанинови не богато лишиться з тих прав, які йому заґварантовані в так званім „Бил оф Райтс", як називають поправки до конституції Злучених Держав, вичисляючі ненарушимі права американських горожан. Признанне почтовому урядови такого права грозить поважною небезпекою свободі американських горожан.

Правда, говорив далі сей суддя, американський конґрес може підчас війни дати право урядови відобрати горожанам деякі права, заґварантовані конституцією, але в данім случаю ґенеральний постмастер опирав свое поступованне не на военні закони, але на свое право, яке буцімто прислугуе йому завсігди, навіть в час мира.

Вагу присуду Найвисшого Суду розуміе кождий, хто розуміе вагу свобідної дискусії в публичних справах. Се право з давних давен всі угнетені та покривджені уважали за одно зі своїх найважнійших прав та за одно з найуспішнійших средств в боротьбі проти поневолення та визиску. Його все старалися відобрати або що найменче уменчити всі ті, що мають інтерес в тому, щоби народ приймав безкритично усе, що йому скажеться, щоби народ самостійно не думав.

По всіх несвобідних краях не признають свободи преси та свободи слова. В Австрії редактор мусів предкладати те, що написав, до державної прокураторії і здержатися від розсилки ґазети, як так подобалося прокураторови. В Росії царській не признавали людям ані права свобідної дискусії ані свобідного писання; за критику уряду словом або письмом були назначені тяжкі кари, вязниця та засланнє. В Росії советській за критику уряду навіть члени комуністичної партії ідуть на розстріл.

За право говорити та писати свобідно про всі публичні справи та про кождий вчинок уряду добивалися довго всі свободолюбні люди. Воно уважалося за вугольний камінь будови народних вольностий. Його поміщували в кожду конституцію, яку збунтовані люди добули собі від своїх пануючих. Воно уважаеться за сущну частину анґлійської конституції. Воно перейшло з Анґлії до Америки, де його поміщено в першу поправку до американської конституції.

Його шанували не лише родовиті Американці, але й іміґранти. Ті послідні може ще більше, як перші, бо богато з них прийшло з країв, де вони натерпілися через брак сего права. Кождий американський горожанин та мешканець Злучених Держав уважав се за свое невідкличне право критикувати публичних діячів, висловлювати свої погляди про публичних урядників. Ся віра являеться найкращою підпорою американського уряду, спокою та мира в краю. Через те, хто нарушуе те право, в котре американське населенне так свято вірить, або хочби вщіплюе підозрінне, що се право загрожене, підривае віру населення в уряд, підкопуе силу того уряду і краю.

З того становища рішенне Найвисшого Суду Злучених Держав не можна уважати дуже щасливим кроком. Всі свободолюбні горожани Америки та більшість іміґрантів признасть в серцю слушність судді Брендейсови: вони з підозріннем подивляться на признанне ґенеральному почтареви права бути цензором їх поглядів.

МІЖНАРОДНЕ ПОЛОЖЕННЄ УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ.

(Надіслана стаття).

I.

Неодному з нас приходила думка, чому-то другим народам, нераз дуже нечисленним та малокультурним, припадае щастє бути признаними як самостійні держави — а тільки оден український нарід, хоч його є 40 міліонів душ та хоч він уже пятий рік бореться за державну независимість, не може добитись признання своеї держави рішаючими державами світа. Причини сего є внутрішні і зовнішні.

Певна річ, що якби цілий укр. нарід в своїм нутрі був проявив більше національно-політичної свідомости та більше державно-творчої зрілости, то нема такої сили на світі, що зуміла би зчеркнути укр. державу з лиця землі. Тоді всі признали б її — хочуть чи ні. От, Німці програли війну. Але чи є на світі сила, щоби скасувала німецьку державу? Нема! — Бо вдержати в ярмі кількадесять міліонів свідомих і національно карних Німців се таки штука, якої жадна сила не потрафить. Українці такою свідомоє нацією не є. І тому зависним сусідам вдалося повалити укр. державність.

Правда! Галичане виявили великий національно-державний змисл. Але їх всего 4 міліони і вони не могли зробити великої роботи за всю Україну. Якби вони були дбали лише о свою Галичину, а про ніщо більше, то може були би вспіли оборонити її. Але вони **мусіли** розсипати свої сили (Укр. Січових Стрілців, інтелігенцію, потім всю гал. армію) по всій великій Україні, а навіть Кубанщині, зах. Сибірі та Зеленім Клині. А мусіли тому, бо велика Україна далеко за мало має своїх свідомих і інтеліґентних сил.

Правда! І на сій великій Україні вже не то, що було до війни. Національна свідомість за тих кілька років революції і війни дуже поширилась. Але не обняла ще всі маси так, як се є в Галичині. А до того не є та свідомість там так зріла, так досвідчена, як в Галичині. Найліпшим доказом сего факт, що укр. партії з великої України потрафлять задля свого партійного самолюбства розбити найкращу (а то й цілком неполітичну) народну справу.

Ся некарність і брак солідарности, ся сварливість за дрібниці, се партийне самолюбство, ся невмілість брати всяку річ практично — от се все доказ незрілости політичної, від якої невільні там навіть найвизначнійші люде. От вам найновійший примір: у Відни укр. професори і учені закладають вільний укр. университет для сеї молодіжи, що втікла з неволі за границю. Закладають — і тутже посварилися та заложили аж дві подібні інституції: укр. вільний университет і укр. соціольоґічний інститут! А чому посварились і поділились? Бо такий визначний чоловік, як проф. Грушевський, не зогодився на ухвалу всіх инших професорів, щоби на сім университеті викладали лише правдиві учені, але жадав, щоби там могли викладати й члени його партії, які не є жадними ученими. „Партія" се якийсь божок навіть для так визначного чоловіка, як проф. Грушевський. І він відказався задля неї бути головою укр. вільного университету, але розбивае акцію та закладае свій окремий загумінок. Чиж не є се посміховище чужим людям, котрі, бачучи такі прояви, мусять вважати нас неспосібними до жадної орґанізаційної роботи?

Але і ті внутрішні причини, отся розтіч, брак свідомости, брак інтеліґенції, брак карности, глупа сварливість і т. д. — все те не зруйнувало-би було ще укр. державности, як-би до того всего не були прилучились еще і **зовнішні причини:** напад зависних сусідів та неприхильність решти світа до нас. Властиво кажучи, і ті зависні сусіди не дали-би були ради Україні — хоч як вона була розбита і розсварена у нутрі — якби саме не отся **неприхильність решти світа до нас.** От се нас підкосило! Поляки були-би поломили собі зуби на галицькій армії, якби не те, що антанта дала була їм готовіську „як з голки" армію Галера (60.000 мужа) та пхала була в них, наче в діравий міх, гроші, амуніцію, одяги, ліки, літаки, летунів, штабових офіцирів і т. д. — А Директорія чи опісля Петлюра з Петрушевичем і гал. армією були би вигнали з України московсько-жидівську большевію та гнали-би її мало-що не до самої матушки-Москви, як би знов антанта не впакувала була Українцям у плечі свого Денікіна, заосмотреного в антантські міліони, амуніцію, ліки і т. д. І як тут було вдержатись Галичині та Україні, коли ворог мав усего аж занадто, а укр. армія гинула без амуніції, без ліків і бандажів — бо всі границі кругом були замкнені, а своїх фабрик з рукава не витрясе!

Щож була за причина сего неприхильного відношення великих держав світа до змагань українського народу сотворити свою власну державність? — Тут знов треба нам відріжнити дві катеґорії причин. До першої належить внутрішна політика східно-української держави; до другої причини міжнародного характеру. Перша катеґорія залежала від волі самого укр. народу і друга від його волі не залежна.

Не можна сказати, щоби **внутрішна політика східно-української держави** була така, щоби збуджувала надію великого довіря до неї зах.-европейських парляментарно--демократичних держав. Річ в тім, що внутрішна політика Укр. Нар. Републики все хиталася між парляментарною демократією а „советизмом" та між раціональною аґрарною реформою через перехід панської землі у хлопські руки, а комунізмом (т. зв. нещасна „соціялізація землі", проголошена найперше Центр. Радою, а опісля Директорією). Куди вітер повіяв, туди хилилася та політика. Одно і те саме укр. правительство висилало посольства до Французів в Одесі з запевненнями, що Україна хоче бути парляментарною демократією та признає приватну власність, а рівночасно видавало безглуздий закон про „соціялізацію землі" (якого ніхто не виконав!), ухвалювало заводити „совєти" та пропонувало московським большевикам федерацію. Отсе сидженнє на двох ріжних стілцях пімстилося на Укр. Нар. Републиці. Ані большевики ані антанта не мали до такого дітвацького крутарства укр. „соціялістичних" правительств довіря; і не могли мати! Антантські місії в Одесі зарапортували до Парижа, що Україна се замаскована „совдепія", а большевики знов заревіли, що Україна залицяесь до антанти. В конcеквенції антанта не дала помочи Україні, але наслала там Денікіна та Врангля. А знов большевики не приняли української пропозиції федерації з ними і напали на Вкраїну. Так усе буває, коли політику беруться вести недовчені люде, котрим здається, що вони від усего світа мудрійші і кождого обдурять, а котрі в ґрунті річи самі остають в дурнях як звісні „хитрі малороси" з приказки.

Щодо **причин міжнародного характеру,** то тут треба перш усего відріжнити галицьку справу від східно-української. Що до великої (придніпрянської) України, то треба тямити таке: Антанта була в війні союзницею Росії, з якою вона мала списану умову. Тимчасом у Росії вибухла революція. Антанта потвердила тоді ту умову з першими революційними (демократично-парляментарними) правительствами князя Львова і Керенського. Аж прийшло правительство большевиків, зірвало з антантою та заключило звісний мир з Німцями у Берестю Литовськім. Те саме зробила Україна, яка ще й закликала Німців до себе. Тоді антанта заявила, що вона не признає ані большевиків ані України ані їх мира з Німеччиною. Натомісць вона заявила, що держиться передбольшевицької Росії, яку треба відбудувати. А то з трех причин: 1) щоби на Сході Европи був лад і спокій, 2) щоби додержати віри старій Росії — і 3) щоби було кому сплатити позички, затягнені старою Росією в західній Европі, особливо у Франції. — З тих-то причин антанта вперто не хотіла признати України, бо се значилоб розколоти союзницю і довжницю антанти (Росію) на двоє.

Особливо першу скрипку в політиці супроти колишньої Росії (отже й України) грає Франція, котра позичила було Росії тяжкі біліони в золоті. Треба знати, що бонди російських позичок має у Франції кожен хлоп, кожна баба, кожен робітник — не кажучи вже про капіталістів! Бо то рахувалось за: „світлий бізнес"! Тому-то ціла републиканська Франція вперто стояла за тим, щоби привернути в Росії конституційну монархію і єдність Росії. Вони боялись, що инакше втратять свої гроші, вложені в царські бонди.

ВЕЛИКИЙ МОСКОВСЬКИЙ КРИТИК ПРО ВЕЛИКОГО УКРАЇНСЬКОГО ПОЕТА.

Шевченків „Кобзар" був першою книжкою, котра показала великоруським націоналістам як на долоні повну безосновність їх широких „наукових" толків про неможливість українського письменства. З появою на українській літературній ниві письменничого талану величини Шевченка, всякі теоретичні роздумування припинилися, а всі противники самостійного розвою української мови виступили з отвертими кпинами та поліційними щуваннями, котрі остаточно довели до заборони в Росії друкованого українського слова. В тій нагінці на українську народну культуру брали деколи навіть визначні діячі московської літератури, як ось приміром, найбільший критик московської літератури Белінський.

Та не всі московські письменники пішли слідами свого великого критика. Були межи, ними, хоч рідко, люди, котрі не відмовляли українському народови права на самостійний розвій свого письменьства. Найвизначнійший межи ними Микола О. Добролюбов, знаменитий московський критик, котрий мимо свого короткого життя (він уродився в 1836. році, а вмер в році смерти Шевченка), відограв велику ролю в історії московської літератури і лишив своєю критикою незатерті сліди на московськім письменьстві, а передовсім на найвизначнійших його представителях в той час. Сей тихий, але сміливий учений, з горячою кровю чоловік, котрий однак умів підчиняти свої пристрасти розумови, як про нього писали другі критики,—потрафив підчинити свому великому умови навіть пристрасть свого великоруського націоналізму.

Свідчить про се стаття Миколи Добролюбова, котрою він привитав в московськім журналі „Современнику" (Сучасник) появу Шевченкового Кобзаря.

Москалі не мають такого народного поета, як Шевченко.

Поясненивши на вступі статті, що українська книжня мова має такі самі права до розвою, як і московська, він підносить Шевченкову поезію за те, що вона не книжня, а народня. І то ще й яка народня! Добролюбов щиро признає, що Шевченко—„поет народний, і то такий, якого ми (себто Великороси) не можемо показати в себе. Навіть Кольцов не може рівнятися зі Шевченком, тому, бо і він часто складом своїх думок ба навіть стремліннями відходить від народа. Зате у Шевченка увесь круг думок і співчуття находиться в повній згоді з думками і будовою народного життя. Він вийшов з народа, жив з народом, і не лише думкою, але й обставинами життя з ним звязався сильно і нерозривно. Бував він і в кругах образованого товариства, українського і московського, але через довгий час бачив він в ньому лише відражаючу, гідну погорди грубість, утиски, насильства, несправедливість, і через те, як лише в нього проявилися перші лучі моральної, свобідної свідомости, він тим сильнійше усею душею захопився своїм бідним рідним краєм.

Життеві терпіння показують велику душевну силу Шевченка.

Далі Добролюбов, щоби заознакомити читачів з молодечими терпіннями Шевченка, котрі і мали великий вплив на його творчість, подає лист самого Тараса Шевченка до редактора часописи „Народне Чтеніе", в котрім Шевченко розказав свою життепись. На основі сеї автобіографії, Добролюбов говорить:

„Ось які враження залягали на душу хлопчини поза межами простого життя під убогою батьківською стріхою; ось що стрічав він в школі, в дідичівських передпокоях, в дворах та міських палатах"... Такі враження могли були убити молодечу душу, затроїти гнилцем моральні сили, знищити і задоптати людину, але, як видно, той хлопчина був богато обдарований духовими силами, коли він вийшов з того всего, хоч може не зовсім, неушкоджений.

Шевченко та Україна.

„А як уже вийшов, то він не міг не обернутися до своеї таки України, не міг не посвятити себе цілого тому, що повівало на нього святими, чистими споминами, що освіжувало і загрівало його в найтяжчі і найчорнійші хвилі життя... І він став вірним своїм діточим хвилям, вірний своїй Україні. Він оспівує її перекази про минуле життє, оспівує її теперішність, — не в тих кругах, що наслаждаються плодами новійшої московської цивілізації, але в тих кругах, де заховалася природна, не штучна простота життя і близкість до природи. Через те він і так близький до українських дум і пісень, через те в нього так і чути вплив народности. Він міг сміло сказати про свої думи:

Думи мої, думи мої
Квіти мої, діти!
Виростав вас, доглядав вас,—
Де-ж мені вас діти?
В Україну ідіть, діти,
В нашу Україну,
Попід тинню, сиротами,
А я тут загину.
Там найдете щире серце,
І слово ласкаве,
Там найдете щиру правду
А ще, може, й славу...
Привитай же, моя ненько,
Моя Україно,
Моїх діток нерозумних,
Як свою дитину.

Шевченко та українська народна поезія.

„І ми не сумніваемося, що Україна з одушевленнем прийме „Кобзаря", давно її зрештою зідомого. Він близький її народній пісні, а відомо, що в пісні вилялася вся минувша доля, весь дійсний характер України; пісня і дума становлять на Україні народну святиню, найкращу спадщину українського житя: в них горить любов до ріднього краю, яснiє слава минулих подвигів; в них ловиває і чисте, ніжне чувство жіночої любови, особливо любови матірної; в них прецінь висловлюеся і той тревожний погляд на життє, котрий заставляє козака, свобідного від битви, шукати собі долю. Цілий круг життевих щоденних інтересів обнятий піснею, зливаеться з нею, і без неї само життя робиться неможливим. Після слів Шевченка,

Наша дума, наша пісня,
Не вмре, не загине...
От де, люде, наша слава,
Слава України!
Без золота, без каменю,
Без хитрої мови,
А голосна та правдива,
Як Господа слово.

„У Шевченка находимо усі признаки української народної пісні. Українські історичні пісні натхнули його цілу поему „Гайдамаки", чудно ріжноманітну, живу повну сили і зовсім вірну народному характерови або що найменче характерови українських історичних дум. Богато треба поетичної сили, щоби взятися за такі предмети і не зрадити їх ані одною стрічкою, не внести в них свого, сучасного погляду навіть в однім натяку. І Шевченко виповнив своє завданне так, що в його цілій поемі заховано повну єдність і досконалу вірність характерови козацьких повстань на Ляхів, котрий заховався майже ненарушений до досить пізного часу. Сила козацької ненависти до Ляхів висловлюеся у Шевченка окликом Яреми, котрому вони забрали наречену:

Чом я не сторукий!
Дайте ножа, дайте силу,
Муки Ляхам, муки!
Муки страшної, щоб пекло
Тряслося та мліло!

НА ВІЧЕ! УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДЯНЕ В ДЖЕРЗИ СІТИ!

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 13. МАРТА С. Р.

о годині 2-ій пополудні в галі Кляйнгавза під ч. 98 Нюарк Аве., відбудеться

СПІЛЬНЕ ВІЧЕ

В СПРАВІ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ РІДНОМУ КРАЄВИ.

Дорогі родимці! Довголітна страшна та кровава війна на нашій рідній землі довела наш трудовий та нещасний народ до жебрачої торби. Край наш виглядає, неначе одна велика домовина, неначе цвинтар. А нещасний народ конає від нужди, холоду та голоду; каліки-сліпці, це тільки що й осталося у спадку кровавого молоха.

Там над нашим братом, матірю, батьком, сестрою, жінкою та дітьми знущався хто тільки й хотів. Розпинали, били, вішали, нашого брата Москалі за те, що Українцем він родився. А Мадяри розстрілювали й вішали за те що таким він родився. Не щадив ніхто наших рідних, кождий тільки мордував та грабував, а винищений брат, батько, матір, конаючи, просить поратунку.

Це було у війні кровожадних царів, цісарів та королів. Прийшла відтак революція, поневолені народи почали підніматись до життя нового. до цілковитого визволення з чужого ярма. З усіх поневолених певно ніхто так радісно не витав волю як наш трудовий український народ, поневолений віками зависними сусідами. Думали, що зійшло і для нас сонце волі і щастя, що вже ми станем господарем своєї землі.

Але вороги наші: стара шляхетчина, зеднавши хлопа Мазура та робітника, пійшли кровавою війною на наші й так знищені землі. Під проводом полководця Галлера-Джінґісхана загарбали нашу рідну землю і донині там господарять. Страшна та господарка. Вісти, які доходять нас зза океану, з убогої Країни такі болючі, такі пронимаючі, що на згадку їх кров в жилах зтинається. Там, сотки тисяч братів наших гниє в тюрмах. Шибениця, рабунки, мордування. Але ляцького звірства трудовий наш народ мусить позбутися. А ми не повинні відказати їм в помочі. Браття і Сестри! Будьмо вирозумілі на ті слези, кров, нужду, голод, холод та на ту нечувалу муку наших братів! Кождий чесний член великої української родини, хай приходить на віче з думкою, що прийде в поміч конаючому братови. Геть роздори, геть всяка кириня! Хай запанує згода між нами, щоб могли ми боротись за волю українського народу.

ЗА КОМІТЕТ ПОМОЧИ РІДНОМУ КРАЄВИ:

Члени Товариств: Михайло Сидор, Стефан Костів, Василь Ґіль, Микола Вацлавський, Кирило Піддубчишин, Петро Жарський, Микола Левицький, Михайло Смакула, Володимир Панас, Петро Дубовецький, Іван Вдовицький, Василь Лисяк, Іван Гузар, Володимир Онуфрів, Іван Гречин, Михайло Цаповський, Гаврило Павлик, Михайло Шевчинський.

ПЕРЕЇЗД УКРАЇНСЬКИХ КОЗАКІВ ЧЕРЕЗ ГАЛИЦЬКЕ СЕЛО.

(З листа Українки з Дичкова, тернопільського повіта, в Галичині, до чоловіка в Америці).

Дичків, 9. грудня, 1920.

...Сидимо і розмовляємо. Аж тут чуєм тупіт коний. Глядимо в сторону Бірок, а там ані оком не вглянути, як ворони чорні їдуть тисячі мущин в чорних шапках і червоних кожухах; шаблі коло боку і револьвери, бо кріси від них повідбирали. Їдуть в село. Дивимося, нараз до хати пакують по 30 і 40 чоловіків, ані де голку вкинути. Питаємо, що то за війско? Відповідають, що се Петлюрова 15-тисячна армія розброєних. Везуть їх до Ланцута, на Мазури.

Боже, яка-ж розпука серця!... Як наш нарід давея зрадити тим, бодай не вимовляти дальше...

Чекаєм. Одні прийшли, переночували, відходять; а на їх місце другі приходять.

Так ми з ними пережили 14 днів і ще й не конець, бо навіть не мають тілько потягів, щоб їх переправити.

Аж тут бачимо, заїзджає старшина українська: сотники, поручники, хорунжі, а з ними разом генерал Павленко. Досить товариський чоловік, приємний; поговорить навіть з малою дитиною.

Нараз входять до нас в хату кілька польських жовнірів і кажуть, щоб їм опорожнити кватиру, бо має приїхати їх „сєржант". Приїзджає сєржант —колись фірер за австрійських часів. Аж душа здрігнулась, що українська старшина мусить уступатися з хати польським „сєржантам". Яке то серце Українця тверде як камінь, що тілько може перебути.

Рано кілька жовнірів з одного боку а кілька з другого обступили українських козаків і так їх відпроваджували транспортом як арештантів аж до Бірок.

Боже, кажу Тобі, що серце крається з розпуки, коли вглянеться, яка наша Україна нещасна.

Не можна всього оповістити що тут наш нарід перебуває.

Твоя жена П.

ПРОСЬБА

ДО ТИХ, ЩО ЗАМОВЛЯЮТЬ КНИЖКИ В КНИГАРНІ „СВОБОДИ".

Деякі люди пишуть до нас і присилають гроші на книжки, але подають дуже недокладну свою адресу, або таки не подають ніякої адреси. Наприклад сими днями прийшло до нас замовлення десь з околиці Пітсбурга, Па., але адреса замовляючого така невиразна, що нема способу з ним порозумітися. Инший чоловік прислав замовлення з Келейрес, Па., але не подав ані свого імени ані жадної адреси. Дотичні люди своїх замовлень не дістануть і будуть нарікати на нас, а ми тут нічого не винні.

Просимо наших земляків, аби вони в своїм власнім інтересі писали до нас виразно і щоби не забували подати в листі (а також на коверті в горішнім кутику з лівої сторони) свою докладну адресу по англійськи. Коли хто не знає, як називається і як силябізується (спелюється) та улиця, при котрій він мешкає, або та місцевість, у якій він проживає, нехай попросить о се якогось Американця, або старшої української дитини, котра ходить до публичної американської школи.

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ".

ДОПИСІ

КОНЦЕРТ І ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ В ПАСЕЙКУ.

Пасейк, Н. Дж.

Український Запомоговий Комітет всіх Українців в Пасейку, Н. Дж., устроює в неділю, дня 13. марта, 1921, в німецькій галі, 209 Гоп Аве., Пасейк, Н. Дж., великий концерт получений з протестаційним вічем. Програма: 1. Вступне слово — о. Лев Левицький; 2. До бою — Хор; 3. Comedy Overture і Вязанка Українських Пісень — Банда Тов. Зап. Січи; — 4. Промова — п. О. Ревюк; 5. М. Лисенко, сльо „Ой Дніпре" — п. І. Палазій; 6. Sincerity, овертура і Mignonette — Банда Тов. Зап. Січи; 7. Улиця — Хор 8;. Вязанка Українських Пісень ч. 3. — Банда св. О. Николая; 9. Музика — Діточа Орхестра; 10. Шевченко-Лисенко, Мені одноково, сольо — п. І. Палазій; 11. Вязанка Українських Пісень ч. 4. — Банда св. О. Николая. Ще не вмерла Україна. — Початок точно о год. 7. вечер. Вступ: крісла по 75 і 50 цнт.; галерія по 25 цнт.

Дохід із сього концерту пійде виключно на поміч потерпівшим в світовій війні братам і сестрам, котрі гинуть з голоду, а про котрих ми довший час забули. Колиж тепер є нагода їм помогти, то прийдіть всі і не відмовтесь від тої помочі. Підчас концерту виготовиться протест проти польського наїзду і терору в Галичині. Справа також дуже важна, кайже нікого не бракне,

—o—

ПРО МОСКОВСЬКО-БОЛЬШЕВИЦЬКУ ЗАРАЗУ ПО УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДАХ В АМЕРИЦІ.

Трентон, Н. Дж.

В числі 53-тім „Свободи" з дня 5. марта с. р. появилося дві дописі: одна з Аллентанвн, Па., а друга з Ковтсвил, Па., котрі мене дуже заінтересували. Я там виріс, а перенісся в другі сторони, бо доля мені судила розлучитись зі своїми рідними. Довго працював я разом з ними на полі народнім і політичнім, тож глянувши на сі дописі, відчув я тяжкий біль в серці, тому що коли наш нарід будиться до визволення з кайдан, то є такі виродні сини, котрі ставлять йому колоди під ноги. Може декотрі спитаються, з яких кайдан, а я таки скажу, що з польських а й з большевицько-московських наших звироднілих „мальчиков без штанов", котрі пішли на службу московським Жидим і їм подібної зволочі. Вони у своїх „Єжедневних", представляють той жидівсько-большевицький рай як найсвітлійше, а самі сидять тут і збирають „зелені" дальше. **Чому вони вже раз там не їдуть, де той рай молоком і медом текучий,** але крутять мозки робітникам тим, котрі взяли собі за назву „клясово-свідомі робітники" (темні духи)?

Нині ті чорносотенні „мальчики без штанов" в кождім числі „Єжедневних" ігнорують українську визвольну боротьбу, в якій прецінь також самі виросли!

Не ходить нам о то, що вони пишуть, бо вони все за гроші. Але нам ходить о свою власну честь і о ратунок нашого народу, що українські виродні сини, „мальчики без штанов" пійшли сліпо Жидам на службу і пропаґують ідею нашому народови, котрий з тим не годиться.

А наша більшість що робить? Вона мало коли висказує свої погляди і гадки в часописах.

Дальше, хочу звернути увагу на сих два плейзи, Аллентавн і Ковтсвил, Па. Аллентавн зовсім мене не дивує, що там проява життя ще обновляється, бо там нарід жертволюбивий. Він доказав великого діла жертвованем фондів на визвольний рух, **бо поверх $6.000 зложили переважно дівчата, котрі працюють в циґаровнях.** Але Ковтсвил мене здивував. Я вже гадав, що там живий дух цілком завмер. Довгий час прояви життя сей плейз не давав по собі. Аж тут бачимо в сій дописі, що і там проявився якийсь робітник Гайдамака (котрий так підписався). Закликає він на віче в імени братів Ґонти і Залізняка, будить нарід до життя; не допускає тої мошеницької затії, котра вже і там кинулась. Він певно побачив в „Єжидневних", що і в Ковтсвил вже есть жидівські наймити, бо вислали аж $12.00 на „присовий фонд" „Єжидневних", а дописка до сего була така: „ворогам колька вбік — (посилаючий)". Жаль тільки того, що сей Гайдамака не дав свого імени тай не зазначив бесідників, котрі там будуть говорити, а то з цікавости я був готовий поїхати тай ще де хто!

О. Собчакі.

НА ПОМІЧ РІДНОМУ КРАЄВИ.

Рачестер, Н. Й.

Дальші жертви на поміч рідному краєви з української громади в Рочестер, Н. Й.: 1) Новозасноване товариство „Запорожські Козаки" (сама молодіж), прихід з балю в сумі $30; 2) Товариство „Запорожська Січ", відділ У. Н. Союза $10. Від поодиноких членів „З. Січи" суму $15.25; зложили отсі добродії: Михайло Сольдат $2; Василь Гранковський, В. Паньків, В. Пукіш, П. Гринів, Н. Попович, І. Федоришин, І. Стрілець, І. Тимків, С. Андріїв, А. Бобій, по $1; М. Мельник, І. Попадюк, Я. Шихвестер, В. Батчук, Д. Лукаш і М. Антонів по 50 ц. і Тома Коломиець 25 цнт. 3) Братство св. Отця Николая, від. 12 „Провидіння" жертву з каси в сумі $25 (які зачислено до попередної суми а не було подано жертводавця через помилку). Далі, поодинокі члени братства зложили: В. Гричук, С. Сверида, І. Котів, Д. Яцків, І. Кісіль, І. Чорненький і Г. Сверида по $1; Данило Киценька і Н. Квасниця по 50 ц., разом $10, які зложив на руки касієра д. Іван Кісіль. 4) Никола Гарасимчук, жертва з Норт Ґудмен, в сумі $5.50.

Тепер до висилки по конець лютого було гроший в касі $202.80. Дякуємо всім жертводавцям за їх жертви. Нове товариство „Запорожські Козаки" витаємо сердечно і дякуємо нашій молодіжи та просимо не забувати і на будуче за наш рідний край, а бути дійсними Запорожськими Козаками, котрі яко молодіж повинні боронити української справи. Просимо також, щоби се товариство приступило до нашої найбільшої орґанізації, то є до Українського Народного Союза і спільно працювало разом з другими нашими братствами і товариствами в Рочестер, Н. Й.

ЗА УРЯД ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТ В РОЧЕСТЕР:

Дм. Братусь, предс.;
М. Бінашевський, касієр;
Конст. Шевчук, секретар.

—o—

НА ПОМІЧ РІДНОМУ КРАЄВИ.

Пасейк, Н. Дж.

Виказ жертв зібраних Українським Запомоговим Комітетом в Пасейку, Н. Дж.: о. Л. Левицький $50; І. Дмуховський $15; бр. Непорочного Зачатія, від. 58 „Провидіння" $20; Іван Ходорович, М. Пипюк, М. Клипка, Ю. Павлик, Т. Вислоцький, І. Білецький по $10; О. Куйбіда, В. Ґелечек по $6; Д. Фенканин, М. Едельман, І. Ґришко, Г. Савків, І. Долинський, М. Онишкевич, І. Барна, В. Сметана, М. Філь, А. Сливка, Анна Ковалів, В. Мельничук, Т. Константинович по $5; М. Роздзябек $3; Максим Барна, К. Василишин, І. Прокопович, Й. Сосонка, М. Петрачкевич, Т. Скоробогатий по $2; М. Поперник, С. Куцах, А. Ящишак, П. Вислоцький, А. Яциник, В. Шимош, Анна Шафран, Марія Токарчик, Анна Волошин, П. Пелагія, Юля Дутка, В. Боднарчук, Н. Кобринець, Г. Пропович, І. Денись, Н. Ридош, І. Мельникович, Анна Зайшла, Д. Смеркль, Т. Пашняк, М. Клипка, З. Мерена і Ко. по $1; Спербер, Н. Хома, С. Ворона, Анна Вуйіцька, О. Ґалек, М-на Пеляк по 50 цнт.; Анна Лічцак 10 цнт. З відчиту п. І. Боберського лишилось $10. Крім того деклярували по $5: Петро Микула, Гр. Зубар, Семен Романяк, Василь Полиняк, Ілія Ґерун, Антін Рошкевич, Олекса Солоничний, А. Яциняк, Петро Кузьо, П. Шнайдер, І. Мудрик, І. Дидьо і Н. Олексевич; М. Галачин $3; Г. Данчак $2. Зібраних 282.10, деклярованих 70.00 — разом 352.10.

Гроші зібрані уміщені в „Форт Вард Трост Ко." в Пасейк, Н. Дж., ч. книжки банкової 3730. На сю ціль відбудеться 13 с. м. в неділю концерт з протестаційною манїфестацією, а в цвітні український день. При тій нагоді запомоговий комітет складає сердечну подяку всім, що зложили хотяйби найменьшу жертву на нещасний рідний край і просить тих, котрі ще нічого або дуже мало дали, щоби спішилися з жертвами, бо по концерті гроші сейчас вишлеся до краю через Земельний Банк Гіпотечний у Львові до Українського Горожанського Комітету. Українці з Пасейк і околиці! Уважайте, що не ласку робите, але сповняєте святий обовязок!!!

Запомоговий Комітет всіх Українців в Пасейку.

(Печать).

RELIEF MONEY GOES ASTRAY.

Rochester Ukrainians Ask Aid in Aiding Countrymen.

NOT ASKING FOR DONATIONS.

Better Citizenship Council Steers Rochesterians to Proper Agency To Transfer Relief Funds.

Being neighbors to Bolshevists is not the most desirable thing in the world if one's views do not happen to coincide with those of Lenine and Trotzky. The Council for Better Citizenship of the Chamber of Commerce was recently informed to that effect by Wasyl Lucyshyn of 104 Joiner St. Wasyl appealed to the council for assistance for his kinsmen in the buffer state of Galicia.

Mr. Lucyshyn is one of the 400 Ukrainians who came to this country from the Galician village of Putiatynce a few years ago, practically 30 per cent of the population making the long journey to Rochester. Recently these Ukrainians received word from their friends in Putiatynec to the effect that the village had been overrun by Bolshevik troops.

The invaders drove off all the horses, cows, geese, chickens, sheep, pigs, took with them whatever other supplies of food they found and also commandeered all the clothing they could lay their hands on. As a result the inhabitants of the village found themselves compelled to live on cabbage and beet soup.

Relief Goes Astray.

The Ukrainians of Rochester are industrious and, when the appeal came from 400 destitute families in Galicia, they immediately planned relief for their kinsmen. Funds were raised and clothing was sent abroad, but it has never reached its proper destination. Therefore the Ukrainians have appealed to the Council for Better Citizenship to assist them in finding some way of getting the desired materials to their people.

The village is situated about ten miles from Lemberg and it is thought that the Red Cross maintains a station i nthat city at this time. The matter was referred to the Rochester Chapter of the American Red Cross and efforts are now being made by that organization in the work. The local Ukrainian colony is not looking for charity. The members are paying for what they are sending away from their savings.

(From the Rochester Herald, Rochester, N. Y., Feb. 26, 1921.)

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА.— СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ҐРАНД СТРІТ, ДЖЕРЗИ СИТІ, Н ДЖ

ІНДІЯ—ПЕРЛА СХОДУ.

(Далі).

З опікунів та сторожів святих книг попи Брамани стали з часом їх пояснителями, а зрісши числом та значінием, почали додавати до первісних книг ще другі, уже ними уложені, котрі мали буцімто годитися з первісними книгами, а котрі мали передовсім утвердити в народі віру в надземне походження тих попів. На основі сих книг вся кляса попів дійшла до великого поважання та власти серед індуського народу. Її стали уважати за божу установу, а друга каста, каста войовників, що звалася в Індусів кшатрія, по довгій боротьбі признала також висшість попівської касти.

Святі книги Браманців подають докладно, які права мають попи. Кождий Брама має забезпечену святість та недоторкаемість своєї особи та маєтку. Острі кари наложені за їх нарушенне. Убиттє або напад на браманського попа уважається злочином, за який жадна кара не може бути за тяжка, і страшним гріхом, на який нема прощення. Навіть убиттє попової корови карається тяжко.

Кождий піп мусить перейти через ряд ріжних станів. Він наперед стає новичком, починає вчитися святі книги Веда та запізнаватися зі своїми правами та обовязками. Він має право просити о милостиню, є увільнений від податків та від кари смерти та від кари тілесної. За те він не може їсти ані мяса ані яєць. Він не може також дотикатися звірят, бо вони нечисті. Коли він дійде до мужеського віку, він жениться і вступає в другий степень святости. Коли йому вродиться син і він виховає його на священика, тоді він вступає в третий стан священьства, і відходить в пустиню віддаватися покуті, молитві та святим роздумуванням. Однак до сего стану священьства майже ніодин браманський піп не доходить, а тим менче до четвертого стану, котрий являється дуже строгим пустиножиттем.

Браманська релігія почитає природу як кілька осібних божеств. Ріжні сили природи представлені як осібні божества, котрі покликується молитвами на поміч в ріжних справах життя. З часом ся одноціла релігія розділилася: попи витворили собі фільософічну релігію, котра закинула многобожіє (віру в богато богів), а приняла однобожіє (віру в одного бога); за те нарід почав вірити в три божества: Брама, Вішну та Сіва.

Магомеданці.

Друга індуська релігія, котра числить найбільше прихильників після браманської релігії, се магомеданьство. Се релігія, основана Арабом Магомедом в семім століттю по Христі, під впливом релігій сходу та Християньства та Мойсеевої релігії. До Індії прийшла вона в одинайцятому століттю і поширилася з незвичайною скоростю. Нині начисляє вона коло 66 міліонів вірних, розсіяних по всій Індії, однак найбільше Магомедан живе в нівнічній части краю.

Браманізм та Магомеданізм, — се дві найчисленнійші релігії Індії: разом вони числять коло 90 процент усего населення. Кромі них є ще прихильники релігії Будди, великого індуського фільософа, котрий жив відай в пятім віці перед рождеством Христа і придумав релігійну систему, чисту, моральну, та людяну систему, котру треба уважати протестом проти кастової релігії Браманців. Однак хоч Будда був Індусом, його наука, після відомої правди, висказаної Христом, принялася переважно поза границями Індії; в Індії вона тепер начисляє всего мало що більше понад 10 міліонів вірних. До того майже всі Буддисти Індії живуть в гірськім краю Бурма.

Кромі сих релігій, статистика виказує ще велике число почитателів природи. До ріжних анімістичних релігій, які в кождім природнім явищу бачуть не силу природи, але якусь свідому надземну істоту, зачисляють десять міліонів Індусів.

Цікавою релігією являється Сіхси. Колись вони були магомеданською сектою, котрої осередок був на високорівні Пенджабу, в північно-західній части Індії. Через переслідування, які прийшлося їм витерпіти від віроісповідників других релігій, Сіхси перетворилися в осібну націю, дуже карну та дуже войовничу. З часом вони опанували велику теріторію та оснували велику державу, котра відгравала велику ролю на Далекім Сході, поки вона не впала під ударами англійських армій. До неї належить нині коло три міліони віроісповідників.

(Далі буде).

СТАМФОРД, КОНН. ПОЗІР!

Богослуження (Вечірні) будуть раз в місяць, друга неділя місяця о 7-ій годині, а не о 5.30 як дотепер. Просить ся усіх чесних парохіян зі Стемфорд і околиці приняти до відома і бути на богослуженнях точно в означений час. 58-60

о. Онуфрій Ковальський.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Важне повідомленнє для Родимців походячих з міста Поморяни (Галичина).

На зборах дня 6-о марта с. р. вибрано новий уряд Комітету несення помочи вдовам і сиротам заданої місцевости. В склад уряду входять: Лука Товпишко, предс., Мих. Ханачівський, заст., Осип Березінський, кас., В. Панчишин, писар. 58

Слідуючі збори відбудуться в неділю, 13-го марта 1921 р. о годині 4-ій пополудни під ч. 423 E. 9th Street, New York.

Обовязком кождого Родимця є явитися на сих зборах і точно на означений час. Важні справи наспіли зі старого краю, над якими потреба відповідно застановитися. Гаразд!

В. Панчишин, писар.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довщих покликів).

Ціна одної стрічки 10 центів.

JERSEY CITY, N. J.

КОНЦЕРТ в честь Т. Шевченка відбудеся заходом Української Громади **в неділю, дня 13-го марта 1921** в церковній гали на розі улиць Сусекс і Ґрін о годині 7.30 вечером. Вступ для дорослих по 35 цнт., для дітий 10 цнт. 57і59

WILKES BARRE, PA.

Читальня Просвіти в Вількебері відограє представлення **МАТИ НАЙМИЧКА**, драму в 4-ох актах, в гали церковній під числом 635 N. River St., **в неділю, дня 13. марця 1921 р.** Початок о годині 7-ій вечер. На се прекрасне представлення запрошується загал вількеберських і дооколичних Українців. — КОМІТЕТ. 57-58

NEW YORK, N. Y.

Заходом **Тов. „Вільних Козаків Міста Львова"**, тов. „Русько-Український Народний Театр" відограє театральне представлення **ДАЙ СЕРЦЮ ВОЛЮ, ЗАВЕДЕ В НЕВОЛЮ**, драму в 5-ох діях і 6-ох відмінах М. Кропивницького зі співами і танцями, **в суботу, дня 12. марта 1921** в Українськім Народнім Домі, 217-219 E. Sixth St., New York, N. Y. Дірiґент хору І. Садко. Режисер В. Карпович. Початок точно о годині 7.30 вечер. Вступ $1.00 і 75 цнт. На се представлення запрошується всіх щирих Українців з Ню Йорку і околиці. 57-58

NEW YORK, N. Y.

Заходом **„Ратункового Комітету"** для помочи вдів і сиріт сіл Жеребок, відограє Український Хор в Ню Йорку, при співучасти п-ні М. Комишевацької, театральне представленне **НІЧ ПІД ІВАНА КУПАЛА**, драму в 5-ох діях, зі співами, М. Старицького, **в неділю, дня 13. марта 1921 р.** в Українськім Народнім Домі, 217-19 East Sixth St., New York, N. Y. Т. Онуфрик, дірiґент. С. Комишевацький, режісер. Початок точно о годині 6.30 вечер. Вступ: $1.00, 75 і 50 центів. **По представленню баль.** Проситься Родимців з Ню Йорку і околиці о чисельну участь для попертя високо благородної цїли. — КОМІТЕТ. 57-9

S. S. PITTSBURGH, PA.

В неділю, дня 13. марця 1921 р., о годині 7-ій вечером, в парохіяльній гали при 7-ій улици в S. S. Pittsburgh, Pa., відограється одну з найкрасших комедій **ПАН ШТУКАРЕВИЧ або ОКАЗІЯ ЯКОЇ НЕ БУВАЛО**, сільські сцени на 2 дії і 4 відміни зі співами і танцями.

Хто з Родимців бажає розвеселити душу і насміятися до схочу, хай приходить на представленне „Пана Штукаревича". С. Ягелло, режисер. 56-8

CARTERET і CHROME, N. J.

Товариство Співацьке „Боян" відограє пораз другий **МАТИ НАЙМИЧКА**, драму в 4-ох актах, **в неділю, дня 13. марта 1921 р.,** в гали церковній під ч. 645 Rahway Ave., в Картерет, Н. Дж. Початок точно о годині 6.30 вечером. Вступ 35 цнт. 56і58

ЗМУШЕНИЙ ПРОДАТИ ФАРМУ

з причини, що мій син помер а жена не хоче з краю до мене приїхати. Я мушу до краю їхати і тому продам фарму, хотяйби прийшлось дещо втратити на ній. 85 акрів, в сім є до 15 акрів доброго ліса, на пасовиску вода жерельна, дім, і всі будинки в добрім стані. 2 молоді кобили, 6 коров, 1 бичок, 2 безроги, 28 курий, досить паші для худоби, ріпа, бараболі, овес, корна, фасоля, 3 вози, 1 боґа, 1 сани, 1 санки, 2 косарки, 1 ґрабарка, 1 плуг, 1 плужок, 1 ґраска, 1 борона, 1 точило, 1 масничка, подвійна упряж тяжка і поодинока, 2 студні і пивниця, муровані, як також всякі дрібні тульса фармерські. До 3 акри жита є засіяно. Ціна $4.000. Вплати $2.450 а решта на морґедж, а можу взяти і меншу вплату, бо змушений скоро продати фарму. 57і59

THEODORE SENDECKY,
R. F. D. 2, Taberg, N. Y.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщенне, за більше разів даєсь відповідний опуст. Дворазове оголошенне з 5 стрічок $1.00.—

ЗМІНА АДРЕСИ.

Подаю до відома, що моя теперішна адреса звучить: REV. BASIL HRYVNAK, 295 Hunterdon St., Newark, N. J. 58-9

МОЛОДИЙ чоловік, літ 34, жонатий пошукує праці в шифкартовім або иншім інтересі. Справи нотаріяльні. Язик англійський, німецький, польський і український. В Америці 9 літ, працював довщий час в компанії асекураційній. Ласкаві зголошення слати на адресу: HRYNKEVICH, 21 Lafayette St., Orange, N. J. 58-60

НА ПРОДАЖ ФАРМА — 36 акрів, все під управу, великий запас збору, 2 тони сіна, 100 бушлів кукурузи дає акер, дім на 8 кімнат з пивницею. Комора-шопа 30х36 стіп. 2 милі від школи, склепу і церкви. Ціна $2700. Услівя приступні. Опис вишлемо на жаданнє. Адреса: C. E. STEWARD, Lundy's Lane, Pa. 58-9

ФАРМА НА ПРОДАЖ.

97 акрів землі, з того 45 управної а решта ліс і пасовиско. 9-кімнатний дім, велика стайня і чотири инших забудовань; 8 коров, пара коней, свині, 100 курей, власне озеро близько города. Всі господарські прилади і вози. Ціна $5.300. З того $2.000 при купні, а решта на сплати на легких услівях. Звертатись особисто або письменно до: J. BUTCH, Box 97, Versailles, Conn. Tel. 1042-12. 58-60

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

7 миль від Ром, Н. Й., зараз коло другого міста Лі Сентер, Н. Й.

Дорогі Родимці! Хто хотів би набути добре господарство з урожайною землею, добрими будинками, худобою, прирядами і лісом, нехай пише на понизшу адресу.

1) 187 акрів урожайної землі, з того 20 акрів грубого ліса; будинки в добрім стані; 16 молодих коров, 3 ялівки, 1 буґай, 2 молоді коні ваги 2.400 ф.; 16 курей, всі добрі приряди потрібні до фарми. Ціна $6.800. При купні $3.000, решта на сплати.

2) 183 акрів гіршої кляси землі, з того 30 акрів грубого дерева, 7 штук роговоі худоби, 2 коні, 3 безроги, 68 курей, 6 качок, 3 пантарки. Приряди усі нові, нова машина ґазолінова до різання дров. Ціна $4.600; згори $2.300

3) 145 акрів гіршої кляси землі, з того 15 акрів грубого ліса, будинки в добрім стані, 10 молодих коров, 6 ялівок, 2 вестові (західні) коні, добрі усі приряди, 1 безрога, 35 курей. Ціна $6.500, згори $3.500.

4) 85 акрів доброї землі, з того 15 ліса, будинки добрі, 6 коров, 1 бичок, 2 молоді коні, 2 безроги, 28 курей, добрі приряди. Ціна $4.000; згори $2.300.

5) 65 акрів доброї землі, з того 15 грубого ліса, 1 велика нова стодола і решта добрі будинки, два стоси нарізаних дощок, 8 коров, 2 добрі молоді коні, 3 безроги, 30 курей; усі приряди потрібні до фарми. Ціна $5.000, згори $2.800.

6) 101 акрів доброї землі, з того 3 акри грубого ліса, 11 коров, 2 ялівки, 4 безроги, 2 коні, 30 курей, добрі великі будинки, усі приряди до фарми. Ціна $5.400; згори $2.800. 58-9

На тих фармах находиться цілий збір з минувшого року. Хтоби хотів набути одну з тих фарм, нехай звертається по інформації до мене. Я поможу як рідному братови, бо я сам фармером уже через 3 роки. Отож пишіть або їдьте на слідуючу адресу:

ALEX GADZ,
Farm Tracy, Lee Center, N. Y.